

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Det danske kreditmarked er underkastet meget ringe styring fra regeringens og navnlig fra folketingets side. Den mest iøjnefaldende konsekvens af denne manglende styring er den høje rente, som Danmark har levet med i en årrække, og som er ekstremt høj både sammenlignet med renten i andre perioder af landets historie og sammenlignet med renten hos vore vigtigste konkurrenter og samhandelspartnere.

En af årsagerne til vore økonomiske vanskeligheder er de høje omkostninger i erhvervslivet. Disse skyldes i alt væsentligt den høje rente; den anden store omkostning – lønningerne – ligger stort set på linje med niveauet i de lande, vi normalt sammenligner os med, når arbejdsgiverbidrag og andre indirekte lønmodtageromkostninger medregnes. Erhvervslivets skattebyrde er en del mindre end gennemsnittet i vores del af verden.

Specielt for de to for tiden mest truede erhverv – landbruget og byggeriet – er renten den afgørende faktor. Men også for lønarbejderne er rentens højde af stor betydning. Det er dem, der rammes af den store arbejdsløshed, som forværres af det høje renteniveau. Samtidig slår de høje produktionsomkostninger igennem på priserne. Generelt set kan rentens højde tages som udtryk for udbytningen i samfundet, idet den er et mål for det afkast, som en erhvervsinvestering må give for at kunne konkurrere med passive kapitalanbringelser.

Endelig er ikke mindst de uddannelsessøgende ramt, fordi deres studiegæld, på grund af de høje markedsrenter, vokser til astronomiske højder.

Den sædvanlige begrundelse for det høje renteniveau er, at det er nødvendigt af hensyn til betalingsbalancen. For at tvinge erhvervsvirksomhederne til at låne så meget som muligt i udlandet, holdes det danske renteniveau 3–4 procentpoints højere end i udlandet. Det er vi nødt til, indtil betalingsbalanceproblemet er løst.

Det er foreslagsstillernes opfattelse, at problemet bør vendes om. Den høje rente er en af de faktorer, der forhindrer os i at løse betalingsbalanceproblemet, og vi må derfor – under skyldig hensyntagen til de bånd, som underskuddet på betalingsbalancen lægger på vores handlefrihed – sænke renteniveauet som et led i en krisebekæmpende økonomisk politik.

Det er derfor hensigten med forslaget at forøge regeringens og folketingets muligheder for at styre pengepolitikken både af hensyn til det øjeblikkelige renteproblem og med henblik på en bedre styring af kreditmarkedet på længere sigt.

Bemærkninger til forslagens enkelte dele

ad 1. Begrundelsen for Nationalbankens uafhængige status over for staten er, at den har ansvaret for at opretholde et sundt pengevæsen. Denne begrundelse kan næppe opretholdes i dag; i hvert fald har Nationalbanken ikke levet op til denne målsætning.

Tværtimod – fra at være en selvstændig garant for et sundt pengevæsen er Nationalbankens dispositioner blevet brikker i regeringens økonomiske politik. Det er ikke altid klart for offentligheden, om de centrale beslutninger træffes i regeringen eller i Nationalbanken. Der har været tider, hvor Nationalbanken tilsyneladende reagerede i direkte modstrid med regeringens økonomiske politik.

Men uanset om der er tale om det ene eller det andet, er det lige galt. Hvis det i praksis er regeringen, der har ansvaret, strider det mod fundamentale statsretlige principper. En minister bør ikke udøve en myndighed uden at kunne stå til regnskab over for folketinget. Hvis det i praksis er Nationalbanken, der træffer beslutningerne, er det også galt. Så vigtige led i den økonomiske politik bør ikke være afhængige af den tilfældige økonomiske filosofi i Nationalbankens direktion.

Det reelle i Nationalbankens nuværende status er, at væsentlige dele af den økonomiske politik er